

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เกษตรกรรมของไทยได้ก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลง เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีกรอบแนวคิดเสรีนิยมใหม่เป็นกรอบนำในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สถานการณ์ในระดับโลกและระดับประเทศได้ส่งผลต่อวิถีการผลิต การบริโภคในประเทศ ซึ่งถูกผูกโยงไปสู่ระดับระหว่างประเทศมากขึ้น กติกาการค้าโลกและกติการะหว่างประเทศที่เกิดขึ้นอย่างมากมายในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา มีส่วนอย่างสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว กติกาต่างๆ เหล่านี้ มิได้ส่งผลเพียงการค้า หรือมิติทางเศรษฐกิจของชุมชนเท่านั้น แต่ได้เปลี่ยนแปลงการพัฒนาของประเทศ ซึ่งส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทยและชุมชนชนบท ซึ่งในปัจจุบันภาคเกษตรกรรมไทยเหลือเพียงร้อยละ 33.5 ลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ในขณะที่โลกก็กำลังเผชิญกับปัญหาใหม่ๆ ที่ท้าทายสังคมโลก เช่น ปัญหาโลกร้อน ปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ เป็นต้น

ปรากฏการณ์ปัญหาเกษตรกร สภาพปัญหาหลักของเกษตรกรเชื่อมโยงกันเป็นวงจรและเกิดขึ้นซ้ำซากตลอดเวลาที่เกษตรกรทำการผลิต ยิ่งผลิตมากก็ยิ่งขาดทุนมาก ยิ่งขาดทุนมากยิ่งขาดทุนมาก ทำให้เกษตรกรปัจจุบันอยู่ได้ลำบาก ลูกหลานเกษตรกรเห็นสภาพทุกข์ของพ่อแม่จึงไม่ต้องการสืบทอดวิถีการเกษตรอีกต่อไป เกษตรกรรายย่อยในวันนี้ที่อายุน้อยเฉลี่ยราวสี่สิบปี ถึงแม้จะยังไม่สูญเสียที่ดิน ทำการผลิตได้ตามปรกติแต่เชื่อว่าต้องยุติบทบาทตัวเองในอีกไม่เกิน 30 ปีข้างหน้าเมื่อถึงวัยชราไม่มีศักยภาพในการทำการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกต่อไปและไม่มีผู้สืบทอด ส่วนผู้ที่ต้องขาดทุนซ้ำซาก เป็นหนี้สิน และสุดท้ายต้องสูญเสียที่ดินที่ใช้เป็นทรัพย์สินประกันก็อาจจะต้องเลิกอาชีพการเกษตรเร็วยิ่งขึ้น ผู้ที่สุขภาพไม่ดีจากการใช้สารเคมีมากก็อาจต้องเลิกหรือขายที่เพราะสุขภาพไม่แข็งแรงพอที่จะทำการผลิตได้

โดยสรุปสภาพปัญหาที่ดิน ฐานทรัพยากร หนี้สิน ตลาด และสุขภาพ ทำให้เกษตรกรอ่อนแอทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม สุขภาพกายและจิตใจก็อ่อนแอ จนต้องเลิกอาชีพนี้ไปหรือเหลือน้อยเหมือนเกษตรกรในยุโรปทุกวันนี้ หากวิเคราะห์เหตุปัจจัยรากเหง้าที่ทำให้เกิดปัญหากับเกษตรกรและการเกษตรของประเทศให้รอบด้านก็จะต้องวิเคราะห์ทั้งสองด้าน คือ ด้านในหรือปัจจัยที่เกิดจากภายในตัวเกษตรกรเอง และปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก สำหรับเหตุปัจจัยภายในตัวเกษตรกรเองคือความโลภหวังรวย และปัจจัยภายนอกคือสภาพแวดล้อมในระบบโลกาภิวัตน์

ได้แก่เงิน ข้าราชการเทคโนโลยีและอำนาจทางการเมืองการทหาร ที่ทั้งกระตุ้นใจและบีบบังคับให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมไปมุ่งหาเงิน ลงทุนและบริโภคอย่างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น คงไม่มีใครปฏิเสธว่าการเกษตรยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ แม้สัดส่วนรายได้ภาคเกษตรต่อรายได้ประชาชาติจะอยู่ในระดับไม่สูงนัก และไม่ใช่ว่าเพราะภาคเกษตรตกต่ำถดถอยมากมายอะไรนัก รายได้ก็ยังขึ้นๆลงๆเป็นธรรมดาผันผวนไปตามกระแสเศรษฐกิจโลก แต่เป็นเพราะภาคเศรษฐกิจด้านอื่นๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมส่งออก การบริการ และการท่องเที่ยวเติบโตเร็วกว่ามาก เมื่อมองตัวเลขในเชิงเปรียบเทียบทำให้ภาคเกษตรไม่ค่อยมีความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจ และจำนวนเกษตรกรก็มีแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้ว คือ จากร้อยละ 70 ในช่วงเริ่มแผนพัฒนาประเทศมาเป็นร้อยละ 50 ในช่วงแผนฯ 5 และเหลืออยู่ราวร้อยละ 30

ในปัจจุบัน หากแนวโน้มการพัฒนาการเกษตรเป็นไปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ และไม่มีมาตรการแก้ไขปัญหาก็จะจริงจัง เชื่อว่าอีกไม่เกิน 30 ปี จำนวนเกษตรกรไทยจะเหลือน้อยกว่าร้อยละ 10 เช่นเดียวกับประเทศในยุโรป ญี่ปุ่นและอเมริกา เพราะเกษตรกรอิสระรายเล็ก รายน้อยจะค่อยๆ เลิกไปหรือเปลี่ยนไปเป็นแรงงานรับจ้างในโรงงานภาคกลาง ภาคตะวันออก อาจจะหมดไปก่อนเพื่อนเพราะที่ดินส่วนใหญ่หลุดมือจาก เกษตรกรไปแล้ว ภาคอีสานแม้เกษตรกรจะมีสัดส่วนการถือครองที่ดินอยู่สูงกว่าที่อื่นแต่ แรงกระตุ้นการลงทุนระยะยาวด้วยการปลูกยางพารา ไม้โตเร็วและพืชพลังงานอาจจะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรรายย่อยซึ่งมีทุนน้อยอยู่ไม่ได้ต้องขายที่ดินหรือขายกิจการให้ผู้ประกอบการรายใหญ่ แล้วผันตัวเองเป็นแรงงานเกษตรรับจ้างในที่ดิน ที่เคยเป็นของตนเอง ส่วนภาคเหนือและภาคใต้ พื้นที่เกษตรที่มีศักยภาพสูงในการผลิตก็เปลี่ยนมือ เป็นสวนพืชเศรษฐกิจของผู้ประกอบการรายใหญ่ทั้งต่างชาติและในประเทศไทยและ กลุ่มรีสอร์ทก็ไปเป็นจำนวนมากแล้ว ที่ยังเหลืออยู่บ้าง คงเป็นกลุ่มเกษตรกรพันธะสัญญาแต่ก็คงอยู่ได้อีกไม่นาน เพราะต้องแบกรับความเสี่ยงในระบบการผลิตที่สูงขึ้น กลุ่มเกษตรกรที่อิงกับรายได้ข้างนอกด้วยค่าตอบแทนการประชุมค่าวิทยากรอบรม หรือทำโครงการขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐทำนองนี้ก็จะเอาตัวรอดไปได้แต่ก็ จะถูกจัดการจนอ่อนแอและพึ่งตนเองได้ยาก ที่จะเหลือเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีอิสระในการดำเนินชีวิตจริงๆ สู้กับโลกาภิวัตน์ได้น่าจะเป็นกลุ่มที่มีวิถีชีวิตอิงความเชื่อในธรรมชาติและหลักศาสนา

ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างมากแต่ก็มีกิจกรรมสืบทอดความเชื่อและอุดมการณ์ให้กับทายาทรุ่นใหม่ ปัจจุบันและแนวโน้มอนาคตของเกษตรกรที่ค่อนข้างมีดม่น (ดร.เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์: มุลินธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย)

สรุปปัญหาการทำเกษตรของเกษตรกรมีดังนี้

1. ปัญหาขาดแหล่งเงินทุน เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีหลักทรัพย์ หรือที่ดินเป็นของตนเอง จึงไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ จำเป็นต้องอาศัยแหล่งเงินทุนนอกระบบ ส่งผลให้การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเป็นไปได้ และทำให้ผลตอบแทนจากการเกษตรต่ำไปอีกด้วย เนื่องจากเมื่อเกษตรกรขาดแคลนเงินทุน ก็จะไม่สามารถซื้อปุ๋ย ซื้อเมล็ดพันธุ์ที่ดีมาเพาะปลูกได้ ผลผลิตที่ได้ก็จะไม่มีคุณภาพ และไม่เป็นที่ต้องการของตลาด
2. ปัญหาอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูง เป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากปัญหาการขาดแคลนเงินทุน เกษตรกรต้องไปกู้ยืมเงินนอกระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่ค่อนข้างสูง หากเกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตได้น้อย ไม่สามารถชำระหนี้ที่กู้ยืมมาได้หมด ก็จะทำให้เกิดหนี้สินเพิ่มขึ้นอีก
3. ปัญหาขาดที่ดินทำกิน ที่ดินถือเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุดในการผลิตทางการเกษตร แต่ปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีเนื้อที่ถือครองขนาดเล็กไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ จึงต้องเช่าที่ดินจากผู้อื่น รายได้จากการเกษตรส่วนหนึ่งจึงต้องแบ่งให้แก่เจ้าของที่ดิน และเกษตรกรสูญเสียที่ดินทำกิน ถูกฟ้องยึดที่ดินซึ่งเป็นทรัพย์สินประกัน ให้กับสถาบันการเงิน
4. ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรต่างคนต่างซื้อปัจจัยการผลิต ทำให้ไม่มีอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง ไม่ได้รับส่วนลดการค้า และที่สำคัญเกษตรกรมักจะผูกพันกับแหล่งซื้อเพียงแหล่งใดแหล่งหนึ่งโดยจำยอม เนื่องจากเกษตรกรมีหนี้สินผูกพันอยู่แล้ว
5. ปัญหาการใช้เทคโนโลยีในการผลิตที่ขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำ จึงไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการผลิต
6. ปัญหาการขาดหลักประกันในด้านการผลิต การผลิตสินค้าเกษตรไม่สามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพได้หรือไม่แน่นอนนั้นเอง ขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศ
7. ปัญหาในเรื่องการตลาด เนื่องจากการผลิตสินค้าเกษตรจะประกอบด้วยผู้ผลิตรายเล็กๆ เป็นจำนวนมาก จึงไม่มีอำนาจต่อรองในการกำหนดราคาขายผลผลิตของตน พ่อค้าคนกลาง หรือผู้รับซื้อ จะเป็นผู้กำหนดราคาผลผลิตเอง จึงถูกกดราคา รับซื้อสินค้า นอกจากนั้นผลิตผลหลายอย่างอาจหาตลาดจำหน่ายได้ลำบาก เนื่องจากเกษตรกรขาดข้อมูลด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ
8. ปัญหาความไม่ยั่งยืนทางด้านสภาพแวดล้อม ดินเสื่อมโทรมและการชะล้างพังทลายของดิน โดยเฉพาะบริเวณที่มีความลาดเอียง เพราะหน้าดินมีพืชเศรษฐกิจเพียงชนิดเดียว เกิดมลพิษในอากาศ น้ำ และดิน เนื่องจากการใช้สารเคมี ศัตรูพืชระบาดมากขึ้น เพราะไปทำลายแมลงบางอย่างที่มีประโยชน์ต่อพืช การสูญเสียแหล่งพันธุกรรม เพราะปลูกพืชเพียงชนิดเดียวและกำจัดพืชชนิดเดิมออกไป พื้นที่ป่าไม้ลดลง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและแหล่งน้ำ

9. ปัญหาเรื่องสินค้าล้นตลาดและราคาตกต่ำ ผลผลิตทางการเกษตรหลายชนิดอาจหาตลาดจำหน่ายได้ลำบาก เนื่องจากเกษตรกรขาดข้อมูลด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ และเกษตรกรเพาะปลูกพืชชนิดเดียวกันมากเกินไปเกินความต้องการของตลาด

นโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมระบบเกษตรพันธสัญญา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (2530-2534) ในภาคเกษตร ภาครัฐได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการเกษตรของประเทศที่เป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อการส่งออกและทดแทนการนำเข้า โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพ และระบบการจัดการ เพื่อช่วยให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตไปสู่เกษตรกรและสนับสนุนให้เกษตรกรทำแผนการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้ผลผลิตทางด้านการเกษตรเป็นวัตถุดิบซึ่งเป็นแนวทางนำไปสู่การผลิตแบบ เกษตรพันธสัญญา ในการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว รัฐบาลได้จัดทำโครงการร่วมกับสถาบันการเงินในนามของโครงการที่ประสานประกอบด้วยภาครัฐ สถาบันการเงิน เกษตรกรและภาคเอกชน (ผู้ประกอบการ) ภาครัฐโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบทำหน้าที่ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ กำกับดูแลให้ทั้งสองฝ่ายทำสัญญาและดำเนินการตามสัญญาในการทำการผลิตและรับซื้อผลผลิต และให้สถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นผู้ให้สินเชื่อในการลงทุนแก่เกษตรกรในระบบ ซึ่งวัตถุประสงค์หลักคือการทำให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการผลิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อลดปัญหาความเสี่ยงด้านราคาผลผลิตเกษตรให้กับเกษตรกร ลดปัญหาความไม่แน่นอนของตลาด และพัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิตให้กับเกษตรกร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตของเกษตรกร นอกจากนี้ ภาครัฐยังได้เพิ่มแรงจูงใจให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยรัฐได้จัดสรรเงินฝากจำนวน 250 ล้านบาท ฝากไว้ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อนำรายได้จากเงินฝากนี้ไปชดเชยดอกเบี้ยเงินกู้ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้กับเกษตรกรเข้าร่วมโครงการและยังเป็นการลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรด้วย

เกษตรพันธสัญญา (Contract Farming)

เกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) ซึ่งหมายถึง “การทำสัญญาในการทำเกษตรหรือฟาร์มสัญญาที่มีความหมายถึงการเพาะปลูกพืชหรือการเลี้ยงปศุสัตว์ที่มีการทำสัญญาซื้อขายกัน ประกอบด้วย คู่สัญญา 2 ฝ่ายคือ ผู้ผลิตได้แก่ฝ่ายฟาร์มและคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง คือผู้ซื้อผลผลิต ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นในรูปของบริษัทหรือโรงงานแปรรูปต่างๆ

ในสัญญาส่วนใหญ่จะกำหนดราคาซื้อผลผลิตหรือวิธีการกำหนดราคาผลผลิต รวมถึงการกำหนดมาตรฐานและคุณภาพของผลผลิตที่จะรับซื้อไว้ด้วย นอกจากนี้ข้อตกลงหลายกรณีจะมีความเกี่ยวข้องกับการจัดหาปัจจัยสนับสนุนการผลิต การให้คำปรึกษาด้านเทคโนโลยีให้กับฝ่ายผู้ผลิตเพื่อความมั่นใจในมาตรฐานของผลผลิตให้เป็นไปตามสัญญา” ดังนั้นเกษตรกรพันธะสัญญาจึงกลายมาเป็นนโยบายด้านการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรของรัฐให้สามารถตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมเกษตรและการส่งออก ลดความเสี่ยงด้านราคาผลผลิตทางการเกษตร เพิ่มความมั่นคงของตลาดสินค้าเกษตร รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและปริมาณของผลผลิตการเกษตรให้เป็นไปตามความต้องการของโลก จึงทำให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนพยายามส่งเสริมระบบเกษตรกรพันธะสัญญา โดยภาครัฐได้ดำเนินการส่งเสริมเกษตรกรพันธะสัญญาอย่างจริงจังมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (ปี 2528-2534) เป็นต้นมา ซึ่งได้กระตุ้นให้เกิดการลงทุนจากภาคเอกชนให้มีการนำพืชเศรษฐกิจใหม่เข้าสู่ระบบเกษตรของไทยรวมถึงปศุสัตว์และประมง ทำให้ตั้งแต่ปี 2533 เป็นต้นมา ระบบเกษตรกรพันธะสัญญามีอัตราการขยายตัวสูงขึ้นอย่างชัดเจน พืชใหม่ๆ หลายชนิดถูกนำมาใช้ภายใต้ระบบเกษตรกรพันธะสัญญา เช่น ข้าวหอมมะลิ ข้าวอินทรีย์ กุ้ง ผักชนิดใหม่ๆ สำหรับอุตสาหกรรมผักแช่แข็งและผลไม้ต่างๆ ส่งผลให้ระบบเกษตรกรพันธะสัญญากระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

ประโยชน์ของการทำเกษตรแบบมีพันธะสัญญา (Contract Farming) เกษตรกรได้รับความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิต ลดความเสี่ยงและประกันความเสี่ยงของเกษตรกร มีตลาดรับซื้อที่แน่นอน การมีสินเชื่อและเงินลงทุนแก่เกษตรกร

ข้อควรระวังในการทำเกษตรแบบมีพันธะสัญญา (Contract Farming) มีความเสี่ยงเรื่องดิน ฟ้า อากาศ ส่งผลต่อคุณภาพผลผลิต ข้อกำหนดด้านกฎหมายทั้งภายในและภายนอกประเทศ การคัดเลือกผู้ผลิต ต้องเลือกผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์

หลักการตลาดสินค้าเกษตรที่ใช้ในการทำเกษตรแบบมีพันธะสัญญา (Agricultural Marketing use in Contract Farming) การให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคโนโลยีการผลิตแก่เกษตรกร การให้ความช่วยเหลือทางด้านปัจจัยการผลิต การใช้ทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้สินเชื่อและเงินทุนในการลงทุน การให้หรือสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์พืช เมล็ดพันธุ์ อาหารสัตว์ สารเคมี เป็นต้น อีกทั้งรับซื้อผลผลิต ทำให้เกษตรกรลดปัญหาเรื่องความเสี่ยงทางด้านการตลาด การส่งเสริมการตลาด (Promotion) มีการประชาสัมพันธ์ การโฆษณา เป็นต้น

จากแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ภาครัฐมีนโยบายที่ส่งเสริมระบบเกษตรกรพันธะสัญญาโดยได้มีการพัฒนาการทำเกษตรในระบบเกษตรแบบครบวงจร ซึ่งเป็นช่วงที่ภาครัฐส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรแบบมีพันธะสัญญาผูกพัน โดยมีฝ่าย

รัฐแหล่งเงินทุน เกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรเข้าร่วมกันรวม 4 ฝ่ายจึงเรียกว่าเป็น “โครงการสี่ประสาน” โดยมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้ประสานงาน

ในช่วงเวลาดังกล่าว การผลิตทางการเกษตรของสหกรณ์มันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด ได้พัฒนาองค์กรสู่การทำธุรกิจ การผลิตเพื่อการค้า เกษตรกรสมาชิกส่วนใหญ่ได้หันมาปลูกพืชที่เป็นพืชเศรษฐกิจเพียงไม่กี่ชนิด เช่น ข้าว มันฝรั่งบริโภคสด (พันธุ์สปันต้า) และกระเทียม เป็นต้น โดยละทิ้งการปลูกพืชเพื่อการดำรง ชีวิตของครอบครัว เช่น การปลูกพืชผักไว้บริโภคภายในครัวเรือน แต่การทำนาข้าวเกษตรกรสมาชิกส่วนใหญ่ยังคงทำนาอยู่เนื่องจากเกษตรกรยังต้องการมีข้าวไว้บริโภคภายในครัวเรือนซึ่งเป็นความมั่นคงด้านอาหารของครอบครัว การหันมาปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อการจำหน่ายดังกล่าวมาแล้วนั้น ทำให้สมาชิกสหกรณ์มันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด จำนวนไม่น้อยประสบปัญหาในด้านการผลิตและการตลาด ในด้านการผลิต ระบบปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพียงไม่กี่ชนิดทำให้น้ำดินเกิดการชะล้างพังทลาย ความอุดมสมบูรณ์ลดลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ได้ผลผลิตลดลง ในด้านการตลาดเกษตรกรประสบปัญหาาราคาผลผลิตตกต่ำ เกษตรกรจำเป็นต้องขายผลผลิตการเกษตรในราคาที่พ่อค้าคนกลาง หรือผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนด ขาดอำนาจในการต่อรอง และถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าผู้รับซื้อผลผลิต

จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้คณะกรรมการสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด หาทงออกให้ แก่สมาชิก ด้วยการร่วมกับบริษัท เป๊ปซี่-โคล่า (ไทย) เทรดิง จำกัด ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร ทำข้อตกลงความร่วมมือกันในการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน (แอตแลนติก) ซึ่งเป็นการทำเกษตรแบบมีพันธะสัญญาเพื่อส่งผลผลิตให้แก่บริษัท

การทำข้อตกลงความร่วมมือในการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน (แอตแลนติก) นั้นทำขึ้นระหว่างสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด กับบริษัท เป๊ปซี่-โคล่า (ไทย) เทรดิง จำกัด โดยมีเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด เป็นผู้ผลิต สหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด เป็นผู้ส่งเสริมปัจจัยการผลิตและรวบรวมผลผลิตมันฝรั่งจากสมาชิกและบริษัท เป๊ปซี่-โคล่า (ไทย) เทรดิง จำกัด เป็นผู้ให้เทคโนโลยีการผลิตและเป็นผู้รับซื้อผลผลิตมันฝรั่งจากสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด

ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการผลิตผลผลิตการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของบริษัทผู้รับซื้อ ทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพผลผลิต และกำหนดเวลาจัดส่งผลผลิต เพื่อให้กิจกรรมทางธุรกิจในวงจร ซึ่งได้แก่ การผลิตผลผลิตเกษตร และการแปรรูปผลผลิต มีความสอดคล้องเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยในช่วงเริ่มต้นจำกัดอยู่เฉพาะพืชที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม การเกษตรของบริษัทโดยตรง คือ การผลิตมันฝรั่งเข้าสู่บริษัทเพื่อแปรรูป การทำเกษตรแบบพันธะสัญญา ระหว่างสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด ผู้ส่งเสริมการผลิตและรวบรวมผลผลิตทาง

เกษตร และเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด ผู้ผลิต กับบริษัท เป๊ปซี่-โคล่า (ไทย) เทรดิง จำกัด ซึ่งเป็นผู้รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรเป็นรูปแบบจัดการผลผลิตเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของบริษัทผู้รับซื้อ ทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพผลผลิต และกำหนดเวลารับส่งผลผลิต ซึ่งได้มีการดำเนินการในพืชที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการเกษตรภายในประเทศของบริษัท คือ มันฝรั่งพันธุ์โรงงาน (แอตแลนติก)

นอกจากนี้ การผลิตผลผลิตการเกษตรที่มีคุณภาพสูง ให้ได้ปริมาณที่มากพอแก่ความต้องการของตลาด เช่น การแปรรูปผลผลิตการเกษตรเพื่อส่ง ไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศก็ได้ อาศัยกลไกดังกล่าว เป็นเครื่องมือในการจัดการผลิตเป็นการรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อย หลาย ๆ ราย ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด เป็นผู้ทำการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน (แอตแลนติก) ส่งให้แก่สหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด รวบรวมให้ได้ปริมาณผลผลิตจำนวนตามความต้องการของบริษัทผู้รับซื้อตามพันธสัญญา ทั้งนี้เกิดจากการผลิตมันฝรั่งโรงงาน (แอตแลนติก) จากเกษตรกรรายเดียวให้ได้ปริมาณผลผลิตมันฝรั่งจำนวนมาก ตามความต้องการของบริษัทเป็นเรื่องยากเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย กลไกการจัดการผลิตดังกล่าว มีส่วนทำให้ประเทศไทยสามารถผลิตสินค้าที่มีอาหารมูลค่าสูง (High Value Foods) และได้ชื่อว่าเป็นประเทศเกษตรกรรมใหม่ (New Agricultural Countries, NACs) (อ้างถึง Rosset, et al., 1999 ใน นิวัฒน์ มาสุวรรณ และ กมล เลิศรัตน์: 2550)

นอกจากนี้สหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด ทำการผลิตวัตถุดิบป้อนของบริษัท คิดเป็นเงินในแต่ละปี จำนวน 10 กว่าล้านบาท การทำการเกษตรแบบมีพันธสัญญา (Contract Farming) จึงได้รับความสนใจจากบริษัทฯ ผู้ประกอบการมากขึ้นและพัฒนาจากการเกษตรแบบครบวงจร โดย บริษัท เป๊ปซี่-โคล่า (ไทย) เทรดิง จำกัด ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรทำความตกลงกับสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด ซึ่งเป็นองค์กรของเกษตรกรที่มีปัจจัยการผลิต ซึ่งได้แก่ ที่ดิน และแรงงาน ให้ทำการผลิตมันฝรั่งตามที่บริษัทต้องการ โดยมีเงื่อนไขว่าสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด และบริษัทฯ ผู้รับซื้อผลผลิตจะต้องสร้างหลักประกันในระบบการผลิตของเกษตรกรด้วยการจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ลินเชื่อ รวมไปถึงบริการส่งเสริมการเกษตรเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตให้แก่เกษตรกร ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกของสหกรณ์ที่เป็นผู้ผลิตแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด และบริษัทผู้รับซื้อผลผลิต ในด้านการสร้างหลักประกันด้านปริมาณและคุณภาพของวัตถุดิบที่โรงงานแปรรูปต้องการอีกด้วย

นอกจากนี้บริษัทผู้รับซื้อต้องสร้างหลักประกันด้านการตลาดผลผลิตให้กับเกษตรกรด้วยการตกลงรับซื้อผลผลิตในราคาที่กำหนดแน่นอนหรือราคาประกัน โดยผ่านสหกรณ์ ผู้ปลูกมันฝรั่ง

เชียงใหม่ จำกัด ระบบการเกษตรแบบมีพันธะสัญญา ทำให้ธุรกิจโรงงานแปรรูปผลผลิตเกษตรสามารถถึงจุดคุ้มทุนได้ง่ายขึ้น เนื่องจากมีหลักประกันด้านอุปทานของวัตถุดิบทางการเกษตรที่ใช้ป้อนโรงงานได้อย่างใกล้เคียงหรือเต็มความสามารถในการผลิตของโรงงาน ลดการนำเข้าเสียของผลผลิตทางการเกษตรบางประเภทได้ เนื่องจากผู้ซื้อและผู้ขายมีการประสานงานและตกลงกันล่วงหน้า ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการประเมินโครงสร้างการทำเกษตรพันธะสัญญาในการผลิตมันฝรั่งพันธุ์แอตแลนติก เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการทำเกษตรแบบมีพันธะสัญญาของเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด และเพื่อให้ทราบปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงานทั้งในส่วนของผู้ผลิต สหกรณ์ฯ ผู้ส่งเสริมและรวบรวมผลผลิตและบริษัทผู้รับซื้อผลผลิตการเกษตรดังกล่าวเพื่อใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาความขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ได้ผลผลิตลดลง ไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอนปัญหาการขาดผลผลิตตกต่ำ พ่อค้าคนกลางหรือผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคาเอง เกษตรกรขาดอำนาจในการต่อรอง และการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าผู้รับซื้อผลผลิตในอนาคตต่อไป

สถิติการผลิตมันฝรั่งของจังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลจากฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2552/53 งานสถิติการผลิตมันฝรั่งของจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอำเภอ จากรายงานพบว่า อำเภอไชยปราการ มีพื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่งมากเป็นอันดับ 1 จำนวนพื้นที่เพาะปลูก 1,770 ไร่ อำเภอพร้าว อำเภอสันทราย มีพื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่งมากเป็นอันดับ 2 จำนวนพื้นที่เพาะปลูก 1,625 ไร่ อำเภอฝาง มีพื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่งมากเป็นอันดับ 3 จำนวนพื้นที่เพาะปลูก 1,582 ไร่ และอำเภอแม่แตง แม่แจ่ม แม่อาขี เชียงดาว ดอยหล่อ และอำเภอแม่อริม ตามลำดับ

อำเภอที่มีผลผลิตมันฝรั่งต่อไร่สูงเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4,000 กิโลกรัมต่อไร่ คือ อำเภอแม่แจ่ม ผลผลิตอันดับ 2 จำนวน 3,000 กิโลกรัมต่อไร่ คือ อำเภอสันทราย แม่อาขี เชียงดาว ผลผลิตอันดับ 3 จำนวน 2,900 กิโลกรัมต่อไร่ คืออำเภอพร้าว ผลผลิตอันดับ 4 จำนวน 2,500 กิโลกรัมต่อไร่ คืออำเภอแม่อริม แม่แตง ดอยหล่อ และอำเภอที่มีผลผลิตมันฝรั่งต่อไร่ต่ำที่สุด คือ อำเภอฝาง และไชยปราการ ดังมีรายละเอียดตาม ตาราง 1.1 การเพาะปลูกมันฝรั่ง ปี 2552/53 จังหวัดเชียงใหม่จำแนกตามอำเภอ

ตาราง 1.1 การเพาะปลูกมันฝรั่ง ปี 2552/53 จังหวัดเชียงใหม่จำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก/ผลผลิต			
	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)
เชียงดาว	680	680	3,000	2,040
ฝาง	1,582	1,582	2,300	3,639
แม่แจ่ม	1,476	1,476	4,000	5,904
แม่วิม	122	122	2,500	305
แม่แตง	1,441	1,441	2,500	3,603
พร้าว	1,625	1,625	2,900	4,713
สันทราย	1,625	1,625	3,000	4,875
แม่อาย	689	689	3,000	2,067
ไชยปราการ	1,770	1,770	2,000	3,540
ดอยหล่อ	478	478	2,500	1,195
รวม	11,488	11,488	2,775	31,880

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลจากฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2550 - 2552 รายงานการเปรียบเทียบพื้นที่เพาะปลูก และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ในการผลิตมันฝรั่งของจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอำเภอ จากรายงานอำเภอที่มีพื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่งเพิ่มมากขึ้นจากปี 2550/51-2552/52 ได้แก่ อำเภอฝาง แม่แตง แม่อาย ดอยหล่อ แม่ริม เมื่อเปรียบเทียบกับอำเภอที่มีพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มลดลง คือ อำเภอสันทราย พร้าว ไชยปราการ เชียงดาว และอำเภอที่มีผลผลิตต่อไร่เพิ่มมากขึ้น คือ อำเภอสันทราย พร้าว ไชยปราการ ฝาง เชียงดาว แม่แตง และอำเภอดอยหล่อ ส่วนอำเภอที่มีผลผลิตต่อไร่ลดลง คือ อำเภอฝาง แม่อาย และอำเภอแม่ริม ดังมีรายละเอียดตามตาราง 1.2 เปรียบเทียบพื้นที่เพาะปลูกผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่มันฝรั่ง ปี 2550 - 2552 จำแนกตามอำเภอ

ตาราง 1.2 เปรียบเทียบพื้นที่เพาะปลูกผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่มันฝรั่ง ปี 2550 - 2552 จำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่) ปี 2550 - 2552			ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่) ปี 2550 - 2552		
	ปี 2550/51	ปี 2551/52	ปี 2552/53	ปี 2550/51	ปี 2551/52	ปี 2552/53
สันทราย	2,555	2,600	1,625	2,487	3,000	3,000
พร้าว	1,946	2,567	1,625	2,500	2,680	2,900
ไชยปราการ	2,763	2,528	1,770	1,500	2,000	2,000
ฝาง	1,789	995	1,582	2,880	2,866	2,300
เชียงดาว	979	1,006	680	3,000	2,800	3,000
จอมทอง	804	666	-	3,000	2,680	-
แม่แตง	340	712	1,441	2,164	2,420	2,500
แม่อาว	320	640	689	4,000	4,000	3,000
ดอยหล่อ	226	113	478	2,500	2,300	2,500
เวียงแหง	200	150	-	3,000	4,000	-
แม่ริม	18	61	122	2,000	2,660	2,500
สะเมิง	-	-	-	-	-	-
แม่วาง	57	250	-	2,500	2,000	-
แม่แจ่ม	3,243	1,342	1,478	3,835	4,000	4,000
สันกำแพง	-	147	-	-	1,900	-

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2550/2552

เกษตรพันธะสัญญาในจังหวัดเชียงใหม่

การทำเกษตรพันธะสัญญาในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมู กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในกระชัง กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด และ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่ง รายละเอียดพันธะสัญญาประกอบด้วยเงื่อนไข ดังนี้

กรณีเกษตรกรกลุ่มที่ทำปศุสัตว์ เกษตรกรต้องรับผิดชอบด้านการสร้างโรงเรือน จัดหาอุปกรณ์และ แรงงาน การดูแลรักษา ค่าไฟฟ้า โดยบริษัทจะรับซื้อผลผลิต จัดหาลูกไก่และอาหารไก่ ให้สินเชื่อ และกำกับควบคุมดูแลการผลิตอย่างใกล้ชิด

กรณีเกษตรกรกลุ่มที่ทำประมง เกษตรกรต้องรับผิดชอบในการสร้างกระชังปลา และแรงงาน แหล่งน้ำสาธารณะในการเลี้ยงปลา ส่วนบริษัทจะจัดลูกปลามาให้เกษตรกรซื้อ การให้สินเชื่อกับอาหารปลา การควบคุมตลาดรับซื้อปลา

กรณีเกษตรกรกลุ่มปลูกพืช เกษตรกรต้องมีที่ดินและแรงงานในการปลูก ดูแล เก็บเกี่ยว ขณะที่บริษัทจะจัดหาพันธุ์พืช สินเชื่ออุปกรณ์และสารเคมี การควบคุมการผลิตและรับซื้อผลผลิต

การทำเกษตรพันธสัญญา หมายถึงกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรภายใต้สัญญาของบริษัท ความสำคัญของเกษตรพันธสัญญานี้คือการควบคุมดูแลการบริหารจัดการ เกษตรพันธสัญญาเป็นการทำเกษตรที่เกษตรกรเป็นผู้ลงทุน เช่น การปลูกสร้างโรงเรือน การจัดเตรียมอุปกรณ์ การดูแลรักษา โดยมีสัญญากับบริษัททั้งเป็นลายลักษณ์อักษรและด้วยวาจา โดยบริษัทจะเป็นผู้จัดหาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ สินเชื่อ และรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร

การทำเกษตรพันธสัญญาเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรในการประกอบอาชีพและให้ผลประโยชน์แก่เกษตรกร บริษัทได้เข้ามาส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยง โดยให้เกษตรกรรับภาระทำโรงเรือนหรือกระชัง ส่วนทางบริษัทจะช่วยในเรื่องพันธุ์ไก่และพันธุ์ปลา อาหารปลา ตลาดปลา และวัสดุประกอบการเลี้ยง โดยมีข้อกำหนดว่าหากเกษตรกรผิดสัญญาทางบริษัทจะตัดสินให้เลิกเลี้ยง หนังสือสัญญาทางบริษัทจัดทำขึ้น เป็นการพัฒนาภาคการเกษตรไปสู่ระบบอุตสาหกรรม การเกษตร

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อประเมินโครงสร้างการทำเกษตรแบบพันธสัญญา ในการผลิตมันฝรั่งพันธุ์แอตแลนติก
2. เพื่อวิเคราะห์ความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการทำเกษตรแบบพันธสัญญา ในการผลิตมันฝรั่งพันธุ์แอตแลนติก
3. เพื่อทราบปัญหาและข้อจำกัดการดำเนินงานการทำเกษตรแบบพันธสัญญา ในการผลิตมันฝรั่งพันธุ์แอตแลนติก ทั้งในส่วนของผู้ผลิต สหกรณ์มันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด ผู้ส่งเสริมและรวบรวมผลผลิตและบริษัทผู้รับซื้อผลผลิตการเกษตร

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิเคราะห์การทำเกษตรแบบพันธสัญญาในการผลิตมันฝรั่งพันธุ์แอตแลนติก ในจังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้เป็นการประเมินโครงสร้างระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาที่ดำเนินงานโดยสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 121/1 หมู่ที่ 3 ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ส่งเสริมด้านปัจจัยการผลิต และรวบรวมผลผลิต

ร่วมกับ บริษัท เป๊ปซี่-โคล่า (ไทย) เทรดิง จำกัด บริษัทผู้ประกอบการเกษตร ตั้งอยู่เลขที่ 99/9-10 ถนนเปอร์ไฮเวย์ หมู่ที่ 11 ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัด ลำพูน ผู้รับซื้อ ผลผลิต และให้การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต แก่เกษตรกรผู้ผลิตมันฝรั่งพันธุ์แอตแลนติกที่เป็น สมาชิกของสหกรณ์ ฯ

พื้นที่ศึกษา คือ อำเภอแม่แตง และอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยเกษตรกรที่ เพาะปลูกมันฝรั่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด ทั้งหมด และเข้าร่วม โครงการทำเกษตรแบบพันธะสัญญาในการผลิตมันฝรั่งพันธุ์แอตแลนติก

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบการผลิตมันฝรั่งแบบแบบพันธะสัญญาระหว่างสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด ผู้ส่งเสริมการผลิต และรวบรวมผลผลิต เกษตรกรผู้ผลิต และบริษัทผู้ประกอบการเกษตรผู้รับซื้อผลผลิต
2. ทราบปัญหาและข้อจำกัด ในการดำเนินงานของสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด ผู้ส่งเสริมการผลิต และรวบรวมผลผลิต เกษตรกรผู้ผลิต และบริษัทผู้ประกอบการเกษตรผู้รับซื้อผลผลิต
3. ทราบปัจจัยและเงื่อนไขที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานผลิตมันฝรั่งแบบ พันธะสัญญาระหว่างสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด ผู้ส่งเสริมการผลิต และรวบรวมผลผลิต เกษตรกรผู้ผลิต และบริษัทผู้ประกอบการเกษตรผู้รับซื้อผลผลิต

1.5 นิยามศัพท์ทั่วไป

สหกรณ์ หมายความว่า สหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด องค์การที่เกษตรกรร่วมกัน ก่อตั้งขึ้น และเป็นสมาชิก

สมาชิก หมายความว่า สมาชิกของสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด

คณะกรรมการ หมายความว่า คณะกรรมการสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด

การเกษตรแบบมีพันธะสัญญา หมายถึง การผลิตมันฝรั่งที่มีการจัดการผลิตร่วมกัน 3 ฝ่าย ระหว่างบริษัท เป๊ปซี่-โคล่า (ไทย) เทรดิง จำกัด ผู้รับซื้อผลผลิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี การผลิตกับสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่ จำกัด ผู้รวบรวมผลผลิตและส่งเสริมปัจจัยการผลิต และเกษตรกรผู้ผลิต โดยทั้ง 3 ฝ่าย ตกลงในรายละเอียด ข้อกำหนดการทำพันธะสัญญาระหว่างกัน ไว้ล่วงหน้าก่อนการผลิต

บริษัทเอกชนผู้ประกอบธุรกิจการเกษตร หมายถึง บริษัท เป๊ปซี่ - โคล่า (ไทย) เทรคดิ่ง จำกัด ที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการแปรรูปและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์การเกษตร ทั้งตลาดภายในประเทศและต่าง ประเทศ ซึ่งบริษัทดังกล่าวเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้วิจัยคิดค้นแปรรูปและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สู่ท้องตลาดเอง หรืออาจเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจจัดการแปรรูปเป็นหลัก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved